T015 BD VI 201-Q14 Đại Trang Nghiêm Kinh Luận

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

ÑAÏI TRANG NGHIEÂM KINH LUAÄN QUYEÅN 14

CHÖÔNG 68 Ñöùc Phaät xuaát hieän ôû theá gian raát hy höõu, maëc daàu ngöôøi nöõ coù keát söû naëng neà nhöng vaãn ñöôïc giaûi thoaùt. Toâi töøng nghe: Khi saép nhaäp Nieát-baøn, Tyø-kheo-ni Cuø-ñaøm-di, di maãu cuûa Ñöùc Phaät muoán moïi vieäc trang nghieâm toát ñeïp. Baáy giôø, ôû giöõa ñaïi chuùng, Ñöùc Theá Toân nhaûy muõi. Vì nuoâi döôõng vaø thöông yeâu Ñöùc Phaät nhö con ruoät cuûa mình, neân khi nghe tieáng nhaûy muõi cuûa Ñöùc Phaät, baø Cuø-ñaøm-di lieàn chuùc: –Caàu Theá Toân tröôøng thoï! Nhöõng aâm thanh nhö theá seõ chuyeån ñeán Phaïm thieân. Ñöùc Phaät baûo baø Cuø-ñaøm-di: –Naøy Cuø-ñaøm-di, ñaây chaúng phaûi phaùp chuù nguyeän kính Phaät ñaâu! Ngaøi noùi keä: Neân sieâng naêng tinh taán Ñieàu phuïc ôû thaân ta Sieâng tu phaùp chaéc thaät Sieâng laøm vieäc tinh taán Thaáy nôi chuùng Thanh vaên Taát caû ñeàu hoøa hôïp Khi kính leã Theá Toân Neân laäp nguyeän nhö theá. Khi aáy, Tyø-kheo-ni Cuø-ñaøm-di nghó: “Chuùng Thanh vaên hoøa hôïp goïi laø leã Phaät nhöng Theá Toân vaãn khoâng laøm cho chuùng Thanh vaên hoøa hôïp maõi, cuõng khoâng muoán thaáy hoï coù söï bieät ly. Vì lyù do naøy, ta khoâng muoán thaáy Ñöùc Phaät nhaäp Nieát-baøn vaø chuùng Thanh vaên cuûa Ngaøi bò phaân taùn. Do nguyeân nhaân naøy, ta neân nhaäp Nieát-baøn tröôùc Ngaøi”. Baáy giôø, bieát Cuø-ñaøm-di muoán nhaäp Nieát-baøn, Thieân thaàn ôû Giaø-lam cuûa Ni buoàn raàu khoùc loùc, rôi leä treân aùo Tyø-kheo-ni. Luùc ñoù vò Tyø-kheo-ni xem xeùt Thieân thaàn aáy vì lyù do gì rôi leä treân aùo baø. Quaùn saùt xong, bieát baø Cuø-ñaøm-di muoán nhaäp Nieát-baøn, naêm traêm Tyø-kheo-ni ñeàu ñeán choã Cuø-ñaøm-di. Toân giaû Ni noùi vôùi hoï: –Naøy chö Hieàn, khoù coù theå ôû laâu trong röông raén ñoäc töù ñaïi. Vì theá, toâi muoán nhaäp Nieát-baøn. Thieân thaàn aáy coù taâm meàm yeáu neân khoùc loùc laøm rôi leä treân aùo ngöôi. Naêm traêm vò Tyø-kheo-ni thöa: – Chuùng ta xuaát gia cuøng moät luùc, Toân giaû chôù neân nhaäp Nieát-baøn tröôùc maø boû chuùng con. Hoï noùi keä: Chuùng con cuøng xuaát gia Lìa voâ minh toái taêm

Nay chuùng con cuøng ñeán
Thaønh Nieát-baøn an oån
Caùc sinh töû khoå naõo
ÔÛ nôi röøng raäm höõu
Taïi sao rieâng mình ñi
Ñeán ôû choán cam loä?
Tyø-kheo ni Cuø-ñaøm-di noùi keä:
Caùc vò ngay baây giôø
Vì sao Nieát-baøn heát?
Neáu caùc vò Nieát-baøn
Ta seõ theo caùc vò.

Baáy giôø Toân giaû Cuø-ñaøm-di vaø naêm traêm Tyø-kheo-ni ñöùng daäy taïm bieät vò Thaàn truï xöù ñeå rôøi khoûi nôi mình ôû.

– Ñaây laø laàn cuoái cuøng ta töø bieät caên nhaø naøy.

Thieân thaàn hoûi:

– Thöa Toân giaû, ngaøi muoán ñi ñaâu?

Tyø-kheo-ni Cuø-ñaøm-di ñaùp:

– Ta seõ ñeán moät nôi khoâng giaø, khoâng cheát, khoâng beänh, khoâng khoå... cho ñeán khoâng yeâu gheùt, cuõng khoâng coøn aùi bieät ly. Ta muoán ñeán nôi Nieát-baøn.

Khi aáy caùc phaøm phu Tyø-kheo-ni cuøng leân tieáng:

–Than oâi! Laï luøng thay! Trong khoaûng moät saùt-na maø taát caû Taêng phöôøng cuûa Tyøkheo-ni ñeàu troáng roãng, ví nhö daõy ngaân haø treân khoâng bieán maát khaép boán phöông.

Tyø-kheo-ni Cuø-ñaøm-di vaø naêm traêm Tyø-kheo-ni ñeàu ra ñi, nhö soâng Haèng vaø naêm traêm con soâng cuøng chaûy vaøo bieån caû.

Luùc aáy caùc Öu-baø-di ñaûnh leã saùt chaân Toân giaû Cuø-ñaøm-di roài thöa:

–Cuùi xin ngaøi thöông xoùt, chôù neân boû chuùng con!

Caùc Tyø-kheo-ni an uûi caùc Öu-baø-di:

–Baây giôø caùc ngöôi chôù neân buoàn raàu!

Toân giaû noùi keä:

Chuùng toâi ñaõ bieát khoå
Ñoaïn tröø taäp troùi buoäc
Do tu baùt Chaùnh ñaïo
Chöùng ñaéc ñöôïc Dieät ñeá.
Vieäc laøm ñaõ laøm xong
Caùc ngöôi chôù buoàn khoå
Taêng chuùng Phaät coøn ñuû
Taïng phaùp Maâu-ni coøn
Theá Toân coøn taïi theá
Toâi neân nhaäp Nieát-baøn.
Tyø-kheo Kieàu-traàn-nhö
A-phuù, caùc vò khaùc
Baäc voâ caáu nhö vaäy
Chöa coù ai phaân taùn
Toâi muoán nhaäp Nieát-baøn.
Nan-ñaø, La-haàu-la
A-nan, Tam-ma-ñaø
Cho ñeán A-nan-ñaø
Caùc vò coøn ôû ñôøi
Toâi neân nhaäp Nieát-baøn.

Maâu-ni ñöôïc an oån
Tyø-kheo Taêng hoøa hôïp
Phaù hoaïi boïn ngoaïi ñaïo
Taø ñaïo cuõng luïi taøn
Baäc Toái Toân haõy coøn
Nay toâi nhaäp Nieát-baøn
Chính laø luùc toát nhaát.
Taâm toâi nguyeän giaûi thoaùt
Ñeán nay ñöôïc ñaày ñuû
Caùc ngöôi vì côù gì
Buoàn khoùc ñeán rôi leä?
Haõy ñaùnh troáng vui möøng
AÂm thanh chöa chaám döùt
Toâi ñeán nôi giaûi thoaùt
Nay chính laø luùc aáy
Caùc ngöôi chôù neân buoàn!
Neáu caùc ngöôi nhôù ta
Neân sieâng naêng hoä phaùp
Khieán chaùnh phaùp tröôøng toàn
Töùc laø nhôù nghó ta.
Theá neân sieâng tinh taán
Phaûi hoä trì chaùnh phaùp.
Phaät ñem loøng thöông xoùt
Cho ngöôøi nöõ xuaát gia
Caùc ngöôi neân hoä giôùi
Chôù ñeå ngöôøi maï nhuïc
Cho ñeán ñôøi vò lai
Ñöøng ñeå hoï cheâ Ni.
Caùc Tyø-kheo-ni an uûi caùc Tyø-kheo-ni khaùc vaø caùc Öu-baø-di. Khi aáy naêm traêm vò
Tyø-kheo-ni ñi ñeán gaëp Ñöùc Theá Toân, söûa laïi y Uaát-ña-la-taêng, hoï ñaûnh leã saùt chaân Ngaøi roài quyø xuoáng chaép tay noùi keä, thöa:
Nay con laø Phaät maãu
Nhö Lai laø cha con
Con töø phaùp sinh ra
Söõa con nuoâi saéc thaân
Phaät nuoâi Phaùp thaân con
Söõa con ñoái Theá Toân
Heát khaùt trong giaây laùt

Söõa phaùp Ngaøi cho con
Maõi maõi khoâng ñoùi khaùt
Ñoaïn saïch caùc aân aùi.
Nay con seõ löôïc noùi
Tuy con ñem söõa nuoâi
Baùo aân laø lôùn nhaát
Nguyeän taát caû ngöôøi nöõ
Coù con gioáng nhö Phaät.
La-ma vaø A-thuaàn
Baø-tu vaø caùc meï
ÔÛ trong choán bieån höõu
Luaân hoài khoâng thæ chung
YÙ con nhôø vaøo Phaät
Vöôït qua bieån sinh töû.
Ngöôøi nöõ raát cao quyù
Moïi ngöôøi xöng hoaøng haäu
Meï Baäc Nhaát Thieát Trí
Danh aáy khoù coù ñöôïc.
YÙ nguyeän coù lôùn nhoû
Nhöng con ñeàu ñaày ñuû
Giôø ñaây muoán Nieát-baøn
Baïch Phaät ñeå Ngaøi bieát.
Chaân nhö caùnh hoa sen
Luaân töôùng raát saùng toû
Xin cho con troïn nguyeän
Ñaûnh leã laàn sau cuøng,
Cung kính laàn sau cuoái
Thaâm tín neân ñaûnh leã
Ñaûnh leã Baø-giaø-baø
Thaân nhö khoái vaøng roøng.
Xin môû Uaát-ña-la
Hieän thaân cho con thaáy
Nhìn toaøn thaân Nhö Lai
Con veà coõi tòch dieät.
Baáy giôø Ñöùc Nhö Lai veùn y Uaát-ña-la-taêng, hieån baøy thaân ba möôi hai töôùng toát vaø taùm möôi veû ñeïp. Thaáy ñöôïc thaân töôùng Theá Toân, Toân giaû ñaûnh leã saùt chaân Ngaøi, thöa:
–Baïch Ñöùc Theá Toân, con nhaäp Nieát-baøn.
Ñöùc Phaät baûo:

–Naøy Cuø-ñaøm-di, baø muoán nhaäp Nieát-baøn, Ta cho baø ñöôïc toaïi yù, nhöng chuùng
Taêng khoâng giaûm bôùt. Gioáng nhö traêng saép taøn, daàn daàn laën maát, khoâng coøn gì caû. Ñeä töû cöù ñi tröôùc, coøn Ta seõ ñi sau.
Nhö ñoaøn ngöôøi laùi buoân, ngöôøi laùi buoân ñi ñöôøng thì ngöôøi chuû laùi theo sau. Naêm traêm Tyø-kheo-ni nhieãu quanh Ñöùc Phaät Theá Toân nhö ñi quanh nuùi Tu-di. Hoï ñöùng tröôùc maët Nhö Lai chieâm ngöôõng toân nhan cuûa Ngaøi khoâng bieát nhaøm chaùn. Ñöùc Phaät cho nghe aâm thanh dieäu phaùp, hoï cuõng khoâng bieát nhaøm chaùn. Khi caûm thaáy ñöôïc ñaày ñuû roài thì hoï coá giöõ phaùp vò.
Caùc Tyø-kheo-ni ñeán gaëp caùc Toân giaû Nan-ñaø, La-haàu-la, A-nanñaø, Tam-ma-ñeà, Baït-ñaø ñaûnh leã caàu xin saùm hoái nhöng taát caû Thaùnh chuùng ñeàu laëng yeân
khoâng moät chuùt gioù, hoï chaép tay maø nöôùc maét cöù tuoân traøn.
Baáy giôø Cuø-ñaøm-di thöa vôùi Toân giaû:
–Thöa Toân giaû A-nan, ngaøi laø baäc Döï löu nghe nhieàu thaáy roäng, taïi sao baây giôø gioáng nhö phaøm phu? Ñöùc Nhö Lai thöôøng daïy: Taát caû aùi aân ñeàu coù bieät ly. Neáu ngaøi khoâng xin Ñöùc Theá Toân cho toâi xuaát gia thì ngaøy nay laøm sao toâi ñöôïc phaùp naøy?
Toân giaû noùi keä:
Nhôø ngaøi caàu xin Phaät
Chuùng con ñöôïc xuaát gia
Thaät khoâng uoång coâng ngaøi
Ñeàu ñöôïc quaû baùo thaät.
Taát caû thaày ngoaïi ñaïo
Chöa töøng coù vieäc naøy
Ngay thaân cuûa ngöôøi nöõ
Coù theå chöùng Nieát-baøn.
Nhôø Phaät, Thieän tri thöùc
Theá neân ñöôïc chöùng ñaéc
Ngaøi giöõ taïng Phaät phaùp
Phaûi kheùo leùo giöõ gìn.
Ñaây laø laàn cuoái cuøng
Con ñöôïc gaëp maët Ngaøi
Nay con nhaäp Nieát-baøn
Nöông theo ñaïo ñi ñeán.
Giöõa chuùng, Phaät haét hôi
Con lieàn chuùc tröôøng thoï
Phaät daïy: khoâng kính leã
Vieäc aáy noùi nhö treân.
Phaät cuõng uûng hoä Taêng

Khoâng muoán cho giaûm bôùt
Con cuõng khoâng mong muoán
Neân vaøo nôi giaûi thoaùt.
Gioù lôùn voâ thöôøng ñeán
Thoåi ñeán röøng Thanh vaên
Troác goác ngaõ treân ñaát
Gioù kim cang voâ thöôøng
Laøm suïp nuùi Tu-di
Maët trôøi Phaät laën maát
Thì boùng toái bao vaây.
Phaät vaãn coøn taïi theá
Ñaïo thaéng dieäu Nieát-baøn
Ñaáng Thaäp Löïc chæ daïy
AÙnh saùng phaùp chieáu raïng
Phaù hoaïi luaän ñaïo khaùc.
Nhaät quang chieáu khaép nôi
Ñöùc cuûa Phaät cuõng vaäy
Nay gaëp luùc toát ñeïp
Cho neân muoán xaû thaân.
Baáy giôø ngaøi A-nan nghe keä xong lieàn nín khoùc, noùi keä:
Baø coù yù chí lôùn
Toâi khoâng coøn buoàn nhôù
Gioáng nhö trong röøng saâu
Gai ñaâm raát khoán khoå.
Laïi nhö voi caùi ñi
Ra khoûi röøng khoå naõo
Nay baø cuõng nhö theá
Vöôït ra khoûi theá gian.
Ngöôøi naøo coøn buoàn raàu
Kieâu maïn vaø ngu si
Löûa caùc aùc keát söû
Thieâu ñoát caû ba coõi.
Caùc vò Nieát-baøn tröôùc
Toâi e Phaät Theá Toân
Gioáng nhö ñoáng löûa lôùn
Heát nhieät thì löûa taøn.
Luùc aáy Tyø-kheo-ni Ma-ha-ba-xaø-ba-ñeà chaép tay höôùng veà Ñöùc Phaät chieâm ngöôõng toân nhan Ngaøi roài noùi keä taùn thaùn:
Nam-moâ quy maïng Phaät

Ñaïi Theá Toân Nhö Lai
Chaân thaät ngöõ, ñeá ngöõ
Nghóa ngöõ vaø phaùp ngöõ
Lôøi lôïi ích khoâng voïng
Hay noùi chaân tòch dieät
Noùi voâ ngaõ vaø ngaõ
Noùi hôn heát taát caû.
Baäc Tuùc Nhaõn vieân maõn
Chæ daãn ñeán töông lai
Ñi treân ñöôøng thaéng dieäu
Laïi thöôøng hay quaùn saùt
Töông chaân thaät caùc phaùp
Laøm saùng toû cuøng khaép.
Hay tröø caùc toái taêm
Hay dieät tröø tranh giaän
Nhö ñoát thuoác phaùp lôùn
Chieáu saùng khaép taát caû,
Hay ñem nhieàu ñeøn saùng
Cho chuùng nhieàu ñeøn saùng
Vaø ñi theo saùnh saùng
Ñaïi Tröôïng Phu Ñieàu Ngöï.
Vò Thaày ñaïi giaûi thoaùt
Baäc ñaày ñuû möôøi löïc
Ñuû boán Voâ sôû uùy
Thaønh töïu khoâng thoaùi chuyeån Thuyeát phaùp khoâng luoáng ñoåi Nhaát ñònh coù lôïi ích Cho taát caû chuùng sinh. Sö töû roáng hoï Thích Chaéc thaät trong tinh taán Baäc thaéng dieäu tinh taán Ñaày ñuû theå ñaïi Bi Taùm phaùp cuûa theá gian Khoâng theå laøm oâ nhieãm. Thích, Phaïm, boán Thieân vöông Ma-heâ-thuû-la vöông Dieâm vöông Baø-laâu-na Baäc giaøu coù töï taïi Nhö theá, caùc baäc Thaéng nhaân chaép tay cuøng taùn thaùn Ñöùc Phaät: –Ñöùc Theá Toân laø Baäc Hoøa Hôïp giaûi thoaùt vi dieäu thaäm thaâm, Baäc Voâ UÙy, chaân thaät hieån baøy vaø höôùng daãn thuyeát giaûng giaùo phaùp, giaûng giaûi taát caû aâm thanh vi dieäu nhö chim, danh vang khaép caû hö khoâng. Ngaøi xuaát thaân trong doøng hoï cuûa caùc ñaïi vöông keá tuïc, ñöôïc sinh töø ñaûnh sinh Öu-baùt-giaù-na-baït-la-ñaø. Ñöùc Nhö Lai nhö nhaät nguyeät, laø nôi trôøi, ngöôøi, A-tu-la cuùng döôøng; laø Baäc ñöôïc baûy giaùc yù, tröø aùm voâ minh, laïi hay taïo döïng côø Tam baûo toái thaéng. Dieän maïo cuûa Nhö Lai gioáng nhö ñænh nuùi vaøng, aùnh saùng toûa chieáu nhö maët trôøi. Baäc Tröôïng Phu toái thöôïng naøy goïi laø hoa sen. Tröôïng phu Caâu-vaät-ñaàu, Tröôïng phu Phaân-ñaø coù naêng löïc ñoaïn tröø caùc keát söû tham duïc, saân haän, ngu si… cho ñeán boán söï troùi buoäc: Lo buoàn khoå naõo, phoùng daät kieâu maïn, tranh

caõi giaän doãi, töï coáng cao. Ñöùc Nhö Lai Theá Toân ñeàu ñoaïn saïch côø baïc, doái traù, tranh hôn phaït ngöôøi, cuøng nhau tranh caõi roài giaän doãi xa caùch nhö ngoaïi ñaïo sö noùi phaùp coøn giaáu dieám. Caùc aùc aáy Ngaøi ñoaïn tröø heát, xoâ ngaõ côø kieâu maïn, döïng côø thaéng phaùp, hay chuyeån phaùp luaân laøm cho bieån leä, söõa maùu ñeàu khoâ caïn, ñöôïc bieån thieàn ñònh baùt ngaùt khoâng bôø meù, hay xaû boû taát caû taøi vaät trong ngoaøi khoâng heà tham tieác; ñoái vôùi oaùn thaân, taâm Ngaøi ñeàu bình ñaúng. Thaân Phaät vi dieäu nhö khoái vaøng röïc saùng, töôùng löôõi daøi roäng nhö caùnh hoa sen khoâng coù dô ueá, thanh khieát töôi toát, buïng ñaày ñaën, baèng phaúng, roán xoaùy beân phaûi gioáng nhö hoäp höông troøn saùng moät taàm, gioáng nhö ñieän saùng, cuõng nhö vaøng roøng. Ngaøi maëc aùo giaùp tinh taán, ñöôïc hoä veä baèng thieàn ñònh, duøng teân trí tueä baén truùng vaøo ñieåm nhoû baèng moät phaàn traêm sôïi loâng, phaù hoaïi chuùng ma quaân, duõng maõnh khoâng sôï. Ngaøi laø Baäc Long Töôïng, Baäc Chaân Teá trong loaøi ngöôøi, ñònh Nhö yù tuùc voâ löôïng, voâ bieân, voâ saéc, chæ daïy phaân bieät taùm Chaùnh ñaïo, ñoaïn tröø töôûng aùi duïc saân haïi, theä nguyeän kieân coá, yù chí vöõng vaøng khoâng heà loaïn ñoäng. Nhö hoa Öu-ñaøm-baùt raát khoù gaëp, coâng ñöùc cuûa Nhö Lai hôn caû ñaïi ñòa cho ñeán traêm ngaøn vaïn öùc vi traàn ñeàu laáy taùm Chaùnh ñaïo dieäu tröø keát söû, cöùu giuùp chuùng sinh vöôït qua soâng sinh töû, ñeán bôø giaûi thoaùt. Ngaøi hay hieån baøy ba möôi hai töôùng, taùm möôi veû ñeïp ñeå töï trang nghieâm, gioáng nhö böùc hoïa röïc rôõ, chaøy trí Kim cang tieâu dieät taát caû taø luaän ngoaïi ñaïo. Ngaøi hay chæ baøy phöông phaùp vi dieäu, ñaït giaûi thoaùt Nieát-baøn ñeå ñöôïc phaùp töï taïi,

khoâng coøn tham ñaém theá gian. Ngaøi hay noùi phaùp ñoái trò phieàn naõo vaø caùc nhaäp xöù ñöôïc bieän taøi thuø thaéng, hay phaân bieät roõ raøng caùc phaùp, tröø saïch vieäc doái traù huyeãn hoaëc, ñaït ñeán Boá thí, Trì giôùi, Nhaãn nhuïc, Tinh taán, Thieàn ñònh, Trí tueä ba-la-maät, laø Baäc maø Tieân

A-tö-ñaø toân kính, vang danh khaép möôøi phöông, truï thaân cuoái cuøng, ñaõ töï giaùc ngoä roài khai ngoä cho chuùng sinh.

Ngaøi coù kho taøng coâng ñöùc, nuùi Tu-di coâng ñöùc, bieån lôùn coâng ñöùc, voâ löôïng danh xöng, voâ löôïng bieän taøi, tri aân baùo aân.

Khen ngôïi xong, Toân giaû ñaûnh leã Ñöùc Phaät roài lui ra, daãn naêm traêm Tyø-kheo-ni vaøo nôi yeân tònh, ngoài baùn giaø ñeå xaû boû thaân maïng.

Tröôùc khi ñoù, caùc Öu-baø-di ñeán choã caùc vò Tyø-kheo-ni leã saùt chaân Toân giaû, khoùc loùc nöùc nôû noùi keä:

Chuùng con coù caùc loãi

Thaïnh trí cho con saùm

Nhaát ñònh khoâng taùi phaïm

Laïi ñöôïc gaëp gôõ nhau

Vì ly duïc neân taâm yù duõng maõnh, Tyø-kheo-ni Ba-xaø-ba-ñeà ñöa tay rôø vò Öu-baø-di

noùi:

– Caùc ngöôi khoâng neân luyeán tieác, aùi aân coù tuï hoïp aét coù chia ly.
Toân giaû noùi keä:
Phaät daïy coù tuï hoïp
AÉt seõ coù chia ly
Taát caû phaùp höõu vi
Thaûy ñeàu laø voâ thöôøng.
Löûa voâ thöôøng thieâu ñoát
Thieâu ruïi caû ba coõi
Ngöôøi yeâu ta raát nhieàu
Ta yeâu ngöôøi chaúng ít.
Nay ta ñeàu boû heát
Caùc tham aùi nhö vaäy
Nôi sinh töû ñen toái
Trong luaân hoài hieåm trôû.
Thaân quen laïi meán nhau
AÉt gaëp nhau tuï hoïp
Voâ thöôøng khoâng buoàn thöông
Phaù hoaïi laøm chia lìa.
Khoâng xa lìa aân aùi
Chôù mong caàu giaûi thoaùt
Laàn löïa yeâu meán nhau
Meán nhau thaønh thaân thieän,
Cuoái cuøng chaéc chia lìa
Do nhaân duyeân theá aáy
Ngöôøi trí caàu giaûi thoaùt
Khoâng coù gì luyeán tieác.
Luùc aáy, baèng nhieàu caùch Toân giaû Cuø-ñaøm-di khen ngôïi Nieát-baøn, roài laëng im taï töø
Ñöùc Phaät Theá Toân, nhaäp Nieát-baøn. Thaät khoâng sai lôøi! Muoán laø laøm ñöôïc, caùc Tyø-kheo-ni nhieáp nieäm tröôùc maët, nhaäp Sô thieàn. Nhö theá theo thöù lôùp, ñeán dieät taän ñònh, quaùn thuaän nghòch roài hieän caùc thöù thaàn thoâng vaø noùi keä: Thaân ôû treân maët ñaát Ñöa tay vuoát trôøi traêng Bieán thaân laøm aån maát Voït leân treân hö khoâng Moät thaân bieán nhieàu thaân Nhieàu thaân hôïp laøm moät. Thaân phoùng aùnh saùng lôùn Laøm chao ñoäng ñaïi ñòa Vaøo ñaát nhö xuoáng nöôùc Xuoáng nöôùc nhö treân ñaát. Thaân phoùng aùnh saùng lôùn Laïi truùt xuoáng möa to Vì Thaàn tuùc nhö yù Neân hieän ñöôïc nhö vaäy. Ngoaøi ra, naêm traêm vò Tyø-kheo-ni cuøng hieän caùc ñaïi thaàn bieán nhö theá. Vì hieån baøy naêng löïc Phaät phaùp cuûa Ñöùc Nhö Lai, taát caû ñeàu hieän thaàn thoâng bay voït leân hö khoâng. Gioáng nhö maây keùo ñuøn laïi laøm möa lôùn, cuõng nhö ngoïn ñuoác lôùn giöõa hö khoâng bò gioù thoåi töù taùn, treân thaân caùc

vò phun ra löûa, döôùi thaân phun ra nöôùc vaø ngöôïc laïi. Hoï noùi keä: Phaùt ra ngaøn hoûa quang Vaây quanh töï trang nghieâm Treân thaân phaùt hoûa quang Döôùi thaân tuoân möa lôùn, Hoa ñaày khaép hö khoâng Gioáng nhö caønh Chieâm-baëc Treân nöôùc noåi nhieàu hoa Bieán hieän thaàn thoâng roài Laøm cho caùc ñaøn-vieät Ñeàu phaùt taâm hoan hyû Nhö cuûi heát löûa taét Vaøo Voâ dö Nieát-baøn. Luùc aáy vua Phaïm thieân cuùng döôøng Phaïm thieân, Thích Ñeà-hoaøn Nhaân cuøng chö Thieân saùu coõi trôøi duïc, caùc ñaïi Thieân thaàn vaø caùc baäc Toân thaéng, Roàng, Thaàn, Daï-xoa ñi ñeán choã Ñöùc Phaät. Taát caû ñeàu chaép tay baïch Phaät: –Baïch Ñöùc Theá Toân, Ngaøi xa lìa keát aùi nhöng vì tuøy thuaän theo theá gian. Vaäy Theá Toân muoán sai chuùng con laøm nhöõng gì cho ngöôøi thaân sau cuøng cuûa Ngaøi? Tuøy theo thôøi gian thích hôïp, Ñöùc Nhö Lai boá trí coâng vieäc. Ngaøi baûo: –Naøy A-nan, vì cuùng döôøng Phaät maãu, thaày haõy noùi vôùi taát caû ngöôøi ôû xa gaàn ñeán hoäi hoïp. Vôùi gioïng buoàn raàu, Toân giaû A-nan noùi:

– Nhöõng ñeä töû Phaät baát luaän xa gaàn laéng nghe toâi noùi: “Taát caû haõy ñeán hoäi hoïp nghe Ñöùc Theá Toân daïy”. Ñöùc Theá Toân daïy: – Cuø-ñaøm-di laø ngöôøi nuoâi döôõng buù môùm cho Ta. Baây giôø, thaân cuoái cuøng cuûa Boà-taùt nhaäp Nieát-baøn nhö daàu heát ñeøn taét. Nhöõng Phaät töû naøo coù tín taâm muoán cuùng döôøng thaân Phaät maãu, haõy mau choùng ñeán ñaây hoäi hoïp. Trong trôøi, ngöôøi khoâng coù ngöôøi nöõ naøo laøm ñöôïc coâng vieäc buù môùm vaø nuoâi döôõng thaân Phaät nhö vaäy. Vì vaäy, taát caû caùc Tyø-kheo phaûi taäp hôïp heát laïi. Khi aáy caùc Tyø-kheo xa gaàn ôû boán phöông mang goã Ngöu ñaàu chieân-ñaøn ñeán. Töø khoâng trung nhö Nhaïn vöông, nhö maët trôøi chieáu vaøo maây khaép caû hö khoâng, caùc Tyø- kheo-ni cuõng hieän nhö vaäy ñaày caû hö khoâng. Boán Thieân vöông nhaác boán chaân töû saøng cuûa Toân giaû Ma-ha-baø-ñeà, chuùng Ñeá Thích, Phaïm thieân cuõng khieâng töû saøng cuûa naêm traêm Tyø-kheo-ni. Moãi töû saøng ñeàu döïng traøng phan, hoa trôøi Maïn-ñaø-la gioáng nhö maøn hoa phuû ôû treân caùc Tyø-kheo-ni, gioáng nhö hang thieàn döïng caùc traøng phan ñaày khaép ñaïi ñòa. Phan loïng baèng luïa trôøi nhieàu maøu, nhieàu kieåu cuõng ñaày caû hö khoâng. Trôøi möa xuoáng, caùc traøng hoa laïi cuõng möa xuoáng boät höông, khoùi höông nhö maây ñaày khaép hö khoâng, coù ñaày ñuû aâm thanh caùc loaïi nhaïc trôøi. Caùc Toân giaû Xaù-lôïi-phaát, Muïc-lieân, Nan-ñaø, La- haàu-la, A-na-luaät, A-nan, Phaïm vöông, chö Thieân, A-tu-la, Khaån-na-la, Ma-haàu-la-giaø, Trôøi, Roàng, Daï-xoa ñi theo sau Ñöùc Theá Toân. Ñöùc Theá Toân nhö nuùi vaøng di chuyeån, ôû tröôùc töû saøng Tyø-kheo-ni Ma-ha-ba-xaø-ba- ñeà vaø tieáp theo sau laø töû saøng cuûa naêm traêm Tyø-kheo-ni. Taát caû ñaïi ñòa saùng ñeïp trang nghieâm chöa töøng coù, gioáng nhö söï trang nghieâm cuûa Tyø-kheo-ni Ba-xaø-ba-ñeà ñaõ laøm. Khi Cuø-ñaøm-di nhaäp Nieát-baøn, Ñaáng Phaùp Vöông Theá Toân lieàn taäp hôïp caùc Thaùnh chuùng hieän coù maët, nhö caùc ngaøi Xaù-lôïi-phaát, Muïc-kieàn-lieân… Khi Ñöùc Phaät nhaäp Nieát-baøn, caùc ngaøi Xaù-lôïi-phaát, Muïc-kieàn-lieân ñaõ nhaäp dieät. Do vaäy vieäc trang nghieâm cuûa Theá Toân khoâng baèng Ba-xaø-ba-ñeà. Töû saøng naøy ñöôïc ñaët ôû nôi roäng raõi, thoaùng maùt, chaát nhieàu goã thôm duøng

ñeå laøm cuûi, naêm traêm thi theå Tyø-kheo-ni aáy an trí leân treân vaø chaát caùc loaïi goã Ngöu ñaàu chieân- ñaøn, nhieàu höông thôm leân treân nöõa, laïi ñem nhieàu daàu thôm röôùi leân ñoù. Thaáy caùc Tyø-kheo-ni ñaõ ñöôïc hoûa thieâu, Toân giaû A-nan buoàn baõ khoùc loùc noùi keä: Nhö theá theo thöù lôùp Nhö Lai cuõng khoâng laâu Seõ vaøo nôi tòch dieät Nhö löûa ñoát chaùy röøng Chæ coøn moät caây lôùn Löûa ngoïn ñoát caønh laù Theá löïc khoâng laâu daøi Theá gian ñeàu khoå naõo Noùi phaùp khaép ba coõi Ñaáng Toái Toân tòch dieät Khoâng coøn ai nieäm phaùp. Voâ löôïng kieáp gom goùp Ñöôïc maät phaùp toái thaéng Thanh vaên nhö ong huùt

Ñöùc Phaät nhaäp Nieát-baøn
Ai seõ cho maät phaùp?
Phaùp dieät khoâng bao laâu
Hình töôïng chuøa thaùp dieät
Ngöôøi veõ töôïng khoâng coøn
Huoáng gì coù phaùp phuïc.
Nhöõng ngöôøi chöa ly duïc
Khoùc loùc raát aùo naõo
Baäc Ly duïc quaùn phaùp
Leã traø-tyø ñaõ xong
Thaâu coát xaây thaùp thôø
Ñeå chuùng sinh cuùng döôøng

Luùc aáy coù ngöôøi nghi ngôø: “Ai laø ngöôøi ñaùng ñöôïc xaây thaùp ñeå cuùng döôøng?”. Vì muoán chaám döùt söï nghi ngôø, Ñöùc Theá Toân daïy:

–Coù ba baäc ñaùng ñöôïc xaây thaùp cuùng döôøng laø Ñöùc Phaät, A-la-haùn laäu taän vaø
Chuyeån luaân thaùnh vöông.

CHÖÔNG 69

Vò naøo thöôøng nhôù coâng ñöùc Taêng baûo vôùi nhaän thöùc roõ raøng neân duø coù xaû boû thaân maïng vaãn coøn phaùt taâm laønh. Toâi töøng nghe: Thuôû xöa, khi coøn laø Boà-taùt, Ñöùc Thích-ca Maâu-ni laøm baïch töôïng saùu ngaø. Luùc ñoù, vì coù oaùn thuø vôùi baïch töôïng, hoaøng haäu sai ngöôøi tìm choã voi ôû ñeå laáy ngaø. Khi aáy ngöôøi bò sai ñeán choã voi ôû, thaáy baïch töôïng saùu ngaø gioáng nhö voi Y-la-baùt lìa baày, cuøng vôùi voi caùi ôû rieâng moät nôi, anh ta noùi keä: Hoa sen Öu-baùt-la Nöôùc trong ñaày ao lôùn Ñi ñeán nôi nhö theá Thaáy ñöôïc nôi Long töôïng. Hoa Caâu traàn maøu traéng Maøu gioáng nhö söõa tuyeát Ñeàu cuøng laø maøu traéng Gioáng nhö nuùi traéng lôùn, Coù chaân ñi laïi ñöôïc Con voi chuùa lôùn aáy Maøu saéc gioáng nhö traêng Töø mieäng moïc saùu ngaø Saùng choùi raát trang nghieâm Nhö boù hoa sen traéng Nhìn gaàn laø ngaø voi Gioáng nhö ngoù sen traéng. Luùc aáy, ngöôøi thôï saên maëc aùo ca-sa, naùch keïp cung teân, ôû trong luøm caây, töø töø böôùc ñeán choã baïch töôïng. Thaáy ngöôøi thoï saên keïp cung teân döôùi naùch, voi caùi noùi vôùi

voi chuùa:
– Ngöôøi kia coù veû muoán haïi ta.
Voi chuùa hoûi:
– Ngöôøi aáy mang cung teân nhöng maëc aùo gì?
Voi caùu thöa:
– Ngöôøi aáy maëc aùo ca-sa.
Voi chuùa noùi:
– Ngöôøi aáy maëc aùo ca-sa thì ñaâu coù gì phaûi sôï haõi.
Roài voi noùi keä:
Vôùi bieåu töôùng nhö vaäy
Khoâng laøm haïi vaät khaùc
Trong coù taâm Töø bi
Thöôøng cöùu giuùp taát caû
Theá neân vôùi ngöôøi kia
Khoâng neân sinh sôï haõi.
Ngöôøi thaáy ñöôïc an oån
Vaéng laëng ñöôïc toát ñeïp
Nhö maët traêng trong maùt
Nhaát ñònh khoâng toûa nhieät.
Nghe keä xong, voi caùi khoâng coøn nghi ngôø. Khi aáy, ngöôøi thôï saên vaøo khu röøng raäm raïp rình, ñôïi voi chuùa ñeán thì duøng teân ñoäc baén truùng noù.
Voi caùi noùi vôùi voi chuùa:
– Ngaøi noùi ai maëc aùo ca-sa chaéc chaén coù taâm Töø bi, theá sao baây giôø haén ta laïi laøm nhö vaäy?
Voi chuùa lieàn noùi keä:
Ñaây laø aùo giaûi thoaùt
Taâm phieàn naõo ñaõ taïo
Xa lìa nôi Töø bi
Chaúng phaûi loãi nôi aùo.
Nhö ñoàng ñöôïc daùt vaøng
Naáu chaûy môùi bieát taïp
Meâ hoaëc caùc phaøm phu
Keû ngu cho laø thaät
Ngöôøi trí phaân bieät roõ
Bieát laø ñoàng maï vaøng.
Do cung teân aùc taâm
Cho neân laøm haïi ta
Ca-sa aùo thieän tòch
Chính laø caùc aùc taâm

Neáu ai xem xeùt kyõ
Ca-sa aùo toaøn thieän.
Voi caùi raát töùc giaän, noùi vôùi voi chuùa:
–Ngaøi noùi raát ñuùng! Nhöng toâi khoâng theå nhaãn nhòn ñöôïc. Toâi muoán baét haén xeù tan ra.
Voi chuùa Boà-taùt noùi:
–Vì khoâng ñieàu trò taâm keát söû neân môùi nhö theá. Naøng chôù neân töùc giaän maø noùi nhö vaäy! Khoâng caàn phaûi caêm gheùt haén ta!
Voi chuùa noùi keä:
Nhö ngöôøi bò quyû nhaäp
Meâ daïi maéng nhieác thaày
Thaáy thuoác trò beänh quyû
Khoâng traùch ngöôøi khoå beänh
Keát söû cuõng nhö quyû
Vì voâ minh che laáp
Hay coù tham, saân, si
Chæ neân tröø phieàn naõo
Ñaâu caàn traùch ngöôøi beänh.
Neáu ta thaønh Chaùnh giaùc
Danh xöng khaép ba coõi
Caùc keát söû doái traù
Duøng nieäm, ñònh, caàn, taán
Dieät tröø caùc keát söû
Duøng duøi trí saéc beùn
Ñaäp tan caùc keát söû
Chaéc chaén laøm khoâ caïn
Ñoát chaùy heát khoâng coøn.
Mai sau ta caàn phaûi
Tröø saïch heát khoå naõo.
Nghe voi chuùa Boà-taùt noùi keä naøy thì voi caùi im laëng.
Khi aáy, baày voi ñeàu ñeán tuï taäp, voi chuùa nghó: “Khoâng ñöôïc ñeå baày voi naøy laøm haïi ngöôøi thôï saên”. Nghó xong, voi chuùa ñeán choã ngöôøi thôï saên noùi:
–Haõy nuùp döôùi buïng toâi! Toâi seõ che chôû cho oâng.
Baày voi tieán ñeán gieát haïi thì voi chuùa lieàn ñuoåi ñi, roài baûo ngöôøi thôï saên:
–Ngöôi caàn gì thì cöù tuøy yù laáy.
Khi nghe lôøi aáy, ngöôøi thôï saên suy nghó: “Baây giôø, neáu ta khoâng coù taâm Töø thì khoâng baèng voi kia”, roài anh ta khoùc loùc thaûm thieát.
Voi chuùa hoûi:
–Vì sao ngöôi khoùc?

Ngöôøi thôï saên ñaùp:
–Vì bò khoå naõo böùc baùch neân toâi khoùc.
Voi chuùa noùi:
–Toâi sôï baày voi laøm haïi neân toâi keâu oâng nuùp döôùi buïng, phaûi chaêng thaân theå toâi ñeø eùp oâng?
Ngöôøi thôï saên ñaùp:
–Khoâng. Khoâng phaûi thaân theå ngaøi ñeø eùp toâi.
Voi chuùa laïi hoûi:
–Phaûi chaêng voi caùi noùi nhöõng lôøi cay cuù laøm oâng buoàn böïc ñeán khoùc?
Ngöôøi thôï saên ñaùp:
–Cuõng khoâng phaûi lôøi cay cuù kia laøm toâi buoàn böïc maø chính laø ñaïo ñöùc vaø taâm ñaïi
Töø bi cuûa ngaøi. Vì aùc taâm, toâi ñaõ duøng teân ñoäc haïi ngaøi maø ngaøi vaãn coù taâm Töø lo sôï baày voi troâng thaáy laøm haïi neân keâu toâi nuùp döôùi buïng. Do vieäc naøy, toâi böùt röùt trong loøng, lo sôï neân khoùc vaäy.
OÂng ta noùi keä:
Nay toâi duøng teân ñoäc
Laøm haïi thaân voi chuùa
Ngaøi ñem ñaïo ñöùc, töø
Thöông haïi cho taâm toâi.
Nhôø ngaøi taâm haïi heát
Nhöng toâi haïi ñöùc ngaøi
Nhoït taâm ngu khoù laønh
Ñöùc ngaøi nhö bieån lôùn
Laøm sao noùi heát ñöôïc
Keû laøm haïi maïng ngaøi
Vaãn Töø bi cöùu giuùp.
Neáu noùi cho ñuùng ra
Thaân toâi tuy laø ngöôøi
Khoâng Töø bi nhaân ñöùc
Luoáng uoång hình haøi naøy
Coøn teä hôn thuù vaät.
Töôùng maïo gioáng nhö ngöôøi
Laøm aùc hôn suùc sinh
Ngaøi tuy mang thaân thuù
Ñaïo ñöùc hôn loaøi ngöôøi
Hình töôùng chaúng phaûi ngöôøi
Nhöng ñaïo ñöùc laø ngöôøi.
Voi chuùa hoûi:
–Haõy mau traû lôøi cho toâi bieát, vì vieäc gì maø oâng ñeán baén toâi?

Ngöôøi thôï saên ñaùp:
–Toâi bò vua sai laáy chuùt ít thaân phaàn cuûa ngaøi, chöù khoâng phaûi töï yù toâi ñeán laøm haïi ngaøi.
Voi chuùa noùi:
–Neáu coù caàn gì, oâng haõy mau laáy.
Luùc aáy voi chuùa noùi keä:
OÂng coù muoán caàn gì
Mau ñöa tay nhaän laáy
Ngöôøi phaùt taâm Boà-ñeà
Khoâng tham tieác gì caû.
Tuøy theo oâng caàn gì
Ñeàu cho oâng heát caû
Caàn ngaø thì cho ngaø
Tuøy yù oâng nhoå laáy.
Toâi vì vieäc cöùu giuùp
Do ñoù thoï thaân naøy
Toâi ñeàu boû taát caû
Caàn gì tuøy yù laáy.
Toâi laøm vieäc lôïi mình
Nhanh choùng ñeán Nieát-baøn
Vì taát caû chuùng sinh
Thoï thaân trong ba coõi
Vì Nhaát thieát chuûng trí
Laáy Töø bi laøm nhaân.
Ngöôøi thôï saên xaáu hoå noùi:
–Toâi bò vua sai ñeán laáy ngaø cuûa ngaøi.
Voi chuùa noùi:
–OÂng cöù tuøy yù laáy, chôù coù nghi ngôø.
Ngöôøi thôï saên ñaùp:
–Toâi thaät khoâng theå naøo laáy ngaø cuûa ngaøi ñöôïc.
Vaø noùi keä:
Töø taâm ngaøi traøn treà
Toâi sôï löûa töø kia
Neáu nhoå laáy ngaø ngaøi
Tay toâi chaéc gaõy maát.
Voi chuùa baûo:
–Neáu oâng sôï, toâi seõ nhoå cho oâng.
Noùi xong, voi chuùa laáy voøi quaán laáy ngaø mình, vì chaân goác cuûa ngaø raát saâu neân nhoå laâu laém môùi ra. Voi chuùa nhoå ngaø cuûa mình xong thì maùu ra

daàm deà. Voi chuùa noùi
keä:
Maùu chaûy nôi nhoå ngaø
Töø maët maùu chaûy xuoáng
Voi chuùa raát phöôùc lôïi
Noù traéng nhö sen traéng
Laãn vôùi hoa sen ñoû
Chöùa nhoùm thaønh ñoáng lôùn.
Caùc hoa keát ñoáng kia
Traéng nhö thaân voi chuùa
Laïi gioáng nuùi ñaù lôùn
Tuyeát traéng phuû leân treân
Gioáng nhö ñænh nuùi cao
Doøng nöôùc ñoû chaûy xuoáng.
Voi chuùa ñau ñôùn, run raåy quî xuoáng nhöng coøn töï an uûi mình. Luùc ñoù, coù moät vò trôøi noùi keä:
Taâm an truï vöõng chaéc
Khoâng bò si buoàn böïc
Neân quaùn caùc khoå naõo
Laøm sao cöùu giuùp ñöôïc.
Theá giôùi ñeàu coù cheát
Ngaøi laøm vieäc cöùu giuùp
Neân giöõ vöõng yù chí
Chôù coù taâm buoàn raàu.
Trôøi, Ngöôøi, A-tu-la
Caøn-thaùt-baø, Daï-xoa
Ñaày khaép caû hö khoâng
Khen vieäc chöa töøng coù.
Thieân thaàn noùi nhö vaày:
Xöa nay raát ít coù
Hay laøm vieäc khoå khoù
Nhoå ngaø raát khoán khoå,
Ngay trong luùc ñau ñôùn
Taâm höôùng ñeán Boà-ñeà
Caàu ñöôïc quaû Toái thaéng
YÙ quyeát khoâng thoaùi chuyeån.
Laïi coù Thieân thaàn noùi vôùi vò trôøi kia:
–Boà-taùt nhö vaäy, nhaát ñònh khoâng thoaùi chuyeån!
Thieân thaàn laïi noùi keä:

Bieát ngaøi nhoå ngaø khoå
Thöôøng nhôù ôû ñòa nguïc.
Nhoå ngaø xong, voi chuùa ñöùng im laëng. Baáy giôø ngöôøi thôï saên suy nghó:
“Ngaøi nhoå ngaø thaû xuoáng ñaát coù hoái tieác hay khoâng, sao khoâng cho toâi?”
Bieát taâm nieäm ngöôøi thôï saên, voi chuùa duøng lôøi an uûi noùi keä:
Ngaø nhö hoa sen ñoû
Ñaàu kia nhö ngoù sen
Saùu ngaø cho ngöôøi heát
Toái thöôïng trong caùc ngaø.
Ñeå cho oâng an vui
Ñôïi chuùt, mong taâm toâi
Laàn laàn heát ñau ñôùn
Ñeå toâi ñoái vôùi oâng
Coù tín taâm kính troïng.
Giaû söû yù oâng noùi
Toâi laø ngöôøi raát aùc
Saùt, ñaïo, daâm, doái oâng
Löøa doái ñaày baát thieän
Nghe toâi noùi yù oâng:
OÂng laøm nhieàu vieäc aùc
Cung teân nhoïn haïi taâm
Toâi ñeàu queân khoâng nhôù
Chæ kính nhôù ca-sa
Thaáy ñöôïc taâm kính tín
Ngöôøi cho vaø ngöôøi nhaän
Thanh tònh hay caáu ueá
Nay toâi laø thí chuû
Thaûy ñaày ñuû thanh tònh.
Ñôïi toâi ñöôïc chaùnh nieäm Ñeå quaû baùo roäng lôùn Môùi boá thí cho oâng. Luùc aáy, voi chuùa noùi vôùi ngöôøi thôï saên: –Ca-sa naøy laø bieåu töôïng ly duïc. Thaáy noù thì taâm toâi cung kính toân troïng. Voi chuùa duøng voøi naâng laáy ngaø trao cho ngöôøi thôï saên roài noùi keä: Baây giôø toâi noùi thaät Teân ñoäc baén thaân toâi Khoâng coù chuùt oaùn haän Gaây aùc baùo cho oâng. Do nhaân noùi thaät naøy Mau choùng chöùng Boà-ñeà Ñoä thoaùt caùc chuùng sinh Caùc khoå naõo nhö theá. Noùi keä xong, voi chuùa ñöa ngaø cho ngöôøi thôï saên. Do nhaân duyeân gì maø daãn ví duï naøy? Voâ löôïng traêm ngaøn thaân trong quaù khöù, Ñöùc Theá Toân thöôøng boá thí nhöõng thöù khoù xaû boû nhö theá, boån nguyeän laø muoán thaønh töïu ñöôïc keát quaû. Ngaøi muoán laøm cho chuùng sinh ñang chòu khoå naõo ñaït ñöôïc ñaïo lyù caên baûn, muoán laøm cho con ngöôøi giaûi thoaùt, töï giöõ thanh tònh, taâm sinh kính tín cho neân daãn ví duï cao ñeïp naøy.

CHÖÔNG 70 Vì caùc chuùng sinh neân baäc Boà-taùt Ñaïi nhaân khoâng heà tieác thaân maïng. Toâi töøng nghe: Trong nuùi Tuyeát coù hai con nai chuùa, moãi con thoáng laõnh moät ñaøn nai naêm traêm con aên coû ôû treân nuùi. Baáy giôø, trong thaønh Ba-la-naïi coù vua Phaïm-ma-ñaït ñeán nuùi tuyeát, sai ngöôøi giaêng löôùi bao vaây nai. Luùc aáy ñaøn nai ñeàu loït vaøo voøng vaây khoâng theå laøm caùch naøo ñeå thoaùt thaân, cho neân khoâng coù moät con nai naøo thoaùt ñöôïc. Baáy giôø nai chuùa coù boä loâng saëc sôõ nhieàu maøu saéc, suy nghó: “Ta phaûi tìm caùch naøo ñeå laøm cho ñaøn nai thoaùt khoûi naïn naøy”. Roài voi chuùa laïi nghó: “Khoâng coù caùch gì tính ñöôïc nöõa, chæ coøn ñeán gaëp ngay ñöùc vua”. Nghó xong, nai chuùa ñi thaúng ñeán choã vua. Ñöùc vua troâng thaáy lieàn ra leänh cho taû höõu cuûa mình phaûi caån thaän, khoâng ñöôïc laøm haïi, ñeå noù töï yù ñi ñeán. Nai chuùa yeát kieán ñöùc vua roài thöa: –Taâu ñaïi vöông, xin ngaøi chôù neân vì vieäc vui chôi maø gieát haïi ñaøn nai ñeå laøm thuù vui. Cuùi mong ngaøi thöông xoùt, chôù neân laøm vieäc naøy! Haõy phoùng thích ñaøn nai, ñöøng laøm haïi chuùng! Ñöùc vua noùi: –Traãm caàn aên thòt nai. Nai chuùa thöa:

–Taâu ñaïi vöông, neáu ngaøi caàn thòt, moãi ngaøy toâi seõ daâng leân moät con, coøn nhö ngaøi gieát saïch thì chaéc chaén seõ sình thoái khoâng ñeå laâu ñöôïc. Moät ngaøy laáy moät con thì nai ngaøy caøng theâm nhieàu, seõ khoâng thieáu thòt cho ngaøi duøng. Ñöùc vua lieàn baèng loøng. Luùc aáy nai chuùa Boà-taùt noùi vôùi nai chuùa Ñeà-baø-ñaït-ña: –Baây giôø moãi ngaøy toâi vaø ngaøi daâng noäp moät con nai ñeå cung caáp thòt cho ñöùc vua duøng. Hoâm nay toâi daâng noäp moät con, ngaøy mai ñeán löôït ngaøi daâng moät con. Caû hai cuøng giao öôùc thay nhau daâng noäp nai ñöôïc khaù laâu. Sau ñoù, vaøo moät hoâm, nai chuùa Ñeà-baø-ñaït-ña daâng noäp moät con nai caùi coù thai saép sinh. Noù ñeán nai chuùa Ñeà-baø-ñaït-ña caàu xin tha maïng vaø thöa: –Thöa ngaøi, baây giôø thaân toâi coù cheát cuõng khoâng daùm töø choái. Chæ caàn ñôïi toâi sinh xong, duø coù cheát, cuõng khoâng hoái tieác! Khoâng nghe lôøi nai caùi phaân traàn, nai chuùa töùc giaän quaùt: –Baây giôø, ngöôi phaûi ñi thoâi! Ñaâu coù ai chòu thay ngöôi! Bò nai chuùa töùc giaän traùch maéng, nai caùi suy nghó: “Nai chuùa ñaøn beân kia raát Töø bi, ta neân ñeán ñoù xin cöùu maïng cho con”. Nghó xong, noù ñi ñeán choã nai chuùa Boà-taùt quyø xuoáng trình baøy ñaày ñuû laïi moïi vieäc vaø noùi keä: Khoâng ai cöùu giuùp con Cuùi xin ngaøi cöùu giuùp Coù raát nhieàu chuùng sinh Nhöng rieâng con sôï haõi. Xin ruû loøng thöông xoùt Cöùu con khoûi naïn khoå Con khoâng nôi nöông töïa Ñeán ñaây quy y ngaøi. Ngaøi thöông laøm lôïi ích An vui cho chuùng sinh Neáu baây giôø con cheát Meï con khoâng chu toaøn Xin cöùu giuùp thai nhi Ñeå moät maïng soáng soùt. Nghe keä xong, nai chuùa Boà-taùt hoûi nai caùi: –Ngöôi ñeán chuùa ñaøn ngöôi trình baøy moïi vieäc chöa? Nai caùi thöa: –Con ñaõ ñem moïi vieäc trình baøy nhöng ngaøi aáy khoâng chòu nghe, coøn töùc giaän traùch maéng: “Ai thay theá cho ngöôi?” Noù noùi keä: Bò chuùa ñaøn maéng giaän Khoâng coù loøng thöông xoùt Ra leänh mau ñeán vua “Naøo coù ai thay ngöôi”. Nay con quy y ngaøi Xin thöông xoùt thaân naøy! Vì theá laøm cho con Khoûi maát ñi moät maïng.

Nai chuùa Boà-taùt noùi vôùi nai caùi: –Ngöôi chôù neân buoàn raàu! Ta chaáp nhaän lôøi thænh caàu cuûa ngöôi. Haõy ñeå ta suy nghó. Nghe xong, nai caùi vui möøng hôùn hôû trôû veà ñaøn cuûa mình. Nai chuùa Boà-taùt suy nghó: "Neáu sai con khaùc ñi thì noù seõ noùi: "Ngaøi coøn chöa chòu ñi, laøm sao sai con". Nghó xong taâm lieàn khai ngoä, nai chuùa noùi keä: Baây giôø ta töï mình Ñeán nhaø beáp cuûa vua Ta ñoái vôùi chuùng sinh Nguyeän nhaát ñònh cöùu giuùp. Neáu ta ñem thaân mình Ñoåi maïng cho kieán moái Laøm ñöôïc vieäc nhö theá Coøn coù lôïi ích lôùn. Sôû dó laøm suùc sinh Chính laø vì cöùu giuùp Giaû söû ñöôïc theá maïng Boû thaân nhö coû raùc. Noùi keä xong, nai chuùa laäp töùc trieäu taäp ñaøn nai cuûa mình thoáng laõnh, roài baûo: –Ta ñoái vôùi caùc ngöôi coù gì khoâng ñuùng, cho ta saùm hoái. Ta muoán ñem thaân naøy thay maïng cho nai caùi saép daâng thòt cuûa noù cho ñaàu beáp ñöùc vua. Nghe nai chuùa noùi nhö vaäy, caû ñaøn ñeàu buoàn baõ quyeán luyeán thöa: –Xin ngaøi chôù neân ñi! Chuùng toâi seõ ñi thay ngaøi. Nai chuùa ñaùp: –Vì ta laäp nguyeän neân phaûi töï ñích thaân ñi. Neáu sai ai khaùc, chaéc chaén caùc ngöôi seõ buoàn khoå. Hieän giôø, ta hoan hyû khoâng coù ñieàu gì buoàn böïc. Nai chuùa noùi keä: Khoâng ly duïc xaû thaân Nhaát ñònh coøn taùi sinh Nay ta vì cöùu giuùp Xaû thaân sinh nôi toát Ta bieát hình haøi naøy Chaéc chaéc coù hö hoaïi Nay vì vieäc cöùu giuùp Chæ vì phaùp xaû thaân Ñöôïc laáy phaùp laøm nhaân Laøm sao khoâng vui möøng. Luùc aáy caû ñaøn nai phaân traàn moïi thöù ví duï ñeå can giaùn nhöng chæ hoaøi coâng phí söùc, khoâng theå laøm cho nai chuùa ñoåi yù. Khi nai chuùa ñi ñeán nhaø beáp ñöùc vua ñeå noäp mình thì caû ñaøn nai cuûa mình thoáng laõnh vaø caû ñaøn nai cuûa Ñeà-baø-ñaït-ña ñeàu theo ñeán Ba-la-naïi. Ra khoûi röøng, nai chuùa töø giaõ caû hai ñaøn nai vaø baûo chuùng trôû veà, chæ coøn laïi moät mình ñi ñeán nhaø beáp ñöùc vua. Tröôùc ñoù, ngöôøi troâng coi nhaø beáp ñöùc vua ñaõ gaëp nai chuùa neân bieát ngay laø noù. OÂng ta ñeán taâu vôùi ñöùc vua: –Taâu ñaïi vöông, nai chuùa töï ñeán nhaø beáp noäp mình.

Nghe xong, ñöùc vua ñích thaân ñeán gaëp nai chuùa hoûi:

–Theá naøo, nai cuûa ngöôi heát saïch caû hay sao maø ngöôi ñích thaân ñeán vaäy?

Nai chuùa thöa:

–Taâu ñaïi vöông, nhôø ngaøi giuùp ñôõ, nai cuûa toâi caøng theâm nhieàu. Toâi tôùi ñaây laø vì con nai caùi ñang mang thai, toâi muoán thay noù noäp mình.

Roài nai chuùa noùi keä:

YÙ coù ñieàu mong muoán
Chöa thoûa maõn taâm aáy
Söùc toâi coù theå laøm
Neáu khoâng laøm ñieàu ñoù
Khaùc gì vôùi coû caây?
Giaû söû trong sinh töû
Boû thaân nhô nhôùp naøy
Cuõng hö hoaïi uoång thoâi
Khoâng laøm chuùt ñieàu laønh

Thaân taâm nay cuõng hoaïi
Boû mình, ngöôøi ñöôïc caû
Ta laøm ñöôïc lôïi lôùn.
Nghe keä xong, toaøn thaân rôïn toùc gaùy, vua Phaïm-ma-ñaït noùi keä:
Toâi thaân ngöôøi, taâm nai
Ngöôøi thaân nai, taâm ngöôøi
Ñuû coâng ñöùc laø ngöôøi
Taøn aùc laø suùc sinh.
Hay thay! Ngöôøi coù trí
Hay thay! Coù duõng maõnh
Hay thay! Hay töø maãn
Cöùu giuùp caùc chuùng sinh.
Ngöôi hieän thaân nhö vaäy
Töùc laø chæ daïy ta
Nay ngöôi haõy trôû veà
Cuøng caû hai ñaøn nai
Chôù coù taâm lo sôï
Nay ta phaùt theä nguyeän
Vónh vieãn khoâng coøn aên
Taát caû loaïi thòt nai.
Baáy giôø nai chuùa thöa vôùi ñöùc vua:
–Taâu ñaïi vöông, neáu ngaøi ruû loøng thöông töôûng thì haõy ñeán choã ñaøn nai ñích thaân an uûi, laøm chuùng khoâng sôï haõi.
Nghe xong, ñöùc vua ñích thaân vaøo röøng, ñeán choã ñaøn nai ôû, ban boá söï an vui cho
chuùng:
Taát caû caùc ñaøn nai
ÔÛ trong nöôùc cuûa ta
Ta nhaát ñònh baûo hoä
Chôù coù neân sôï haõi!
Röøng caây naøy cuûa ta
Cho ñeán caùc ao suoái
Ñeàu ñem cho ñaøn nai
Laïi caám khoâng gieát haïi
Cho neân goïi röøng naøy
Laø röøng thí cho nai.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.